

בריאות וחולי – בריאות הנפש

שנה"ל תשפ"ד 2023-2024

מרצה: גב' נוגה ויזל שקד RN,MA - כתובת מייל: nwigsels@staff.haifa.ac.il

מרכזת הוראת הקורס:

מיכל אנגלרד-הרשלר RN, M. Occ. H hershlerm@gmail.com

סטודנטים שיש ברשותם מכתב התאמות מהאוניברסיטה וזקוקים להנגשה בקורס מוזמנים לפנות אליי במייל **בסמוך לתחילת הקורס**, או ישירות למרצה

שעות קבלה:

בתיאום מראש

דרישות הקורס:

מכיוון שהקורס מבוסס על דיוני מליאה ושותפות מלאה של הסטודנטים, הסטודנטים מצופים להגיע לכלל השיעורים הפרונטליים ולצפות בבית בכל ההרצאות המתוקשבות.

מבנה הקורס:

הקורס מתקיים ביום ראשון סה"כ 51 ש' על פי הפירוט המופיע בסוף הסילבוס, ובמודל. בקורס 3 שעות שבועיות בנושאים הקשורים בבריאות הנפש +6 שיעורים – היבטים סיעודיים בבריאות הנפש (שיעורים מתוקשבים והרצאת אורח).

מתודולוגיה:

הרצאות פרונטאליות, הרצאות מתוקשבות, לימוד עצמי מהספרות הנלווית.

הערכה:

בסוף הקורס יתקיים מבחן מסכם, ציון עובד לפחות 65.

הקורס יתקיים ברובו באופן פרונטאלי בקמפוס.

החלק בקורס שדן בהיבטים בבריאות הנפש מתוקשב

הכרות עם עולם הפסיכיאטריה

מרצה: גב' נוגה ויזל שקד

מטרות הקורס:

- הכרות עם הפסיכופתולוגיה תוך שימת דגש על נקודת המבט פסיכיאטרית, הכרות עם האבחון והשפה הפסיכיאטרית ומגע עם הטיפול הפסיכיאטרי והפסיכו-תרפויטי.
- הכרות עם קשת ההתנהגויות האנושיות מהנורמאלי ועד הלא נורמאלי. גדון בקורס על מהות ההגדרות הללו, ונבחן את האפשרות להשתמש בהן בלי להיות שיפוטיים.
- קיימת בציבור דיכוטומיה המפרידה בין הגוף לנפש. הפסיכיאטריה, היושבת על התפר בין הגוף לנפש מנסה לחבר את שני העולמות. במהלך הקורס נבדוק האם הדבר אפשרי וכיצד.

נושאים מרכזיים:

1. הפרעות חרדה
2. **Trauma & Stressor-Related Disorders**
3. **OCD & Related Disorders**
4. הפרעות אישיות
5. הפרעות אכילה
6. הפרעות אפקטיביות
7. סכיזופרניה ופסיכוזה
8. סמים ואלכוהול
9. הפרעות נוירולוגיות התפתחותיות
10. הפרעות סומטיות
11. דיכאון ואובדנות
12. טיפולים נוספים בפסיכיאטריה: פסיכותרפיה, ECT.
13. פסיכופרמקולוגיה

ביבליוגרפיה חובה:

Townsend, M. C. (2020). *Psychiatric mental health nursing: Concepts of Care in Evidence Based Practice* (10 th ed.), Philadelphia, PA; David Co.

מוניץ, אליצור, טיאנו, נוימן (2010) פרקים נבחרים בפסיכיאטריה, מהדורה חמישית, הוצאה לאור: דיונון

הפרקים הנדרשים לקורס:

- חרדה עמודים: 270-291, 340-351
- הפרעות אישיות עמודים: 379-403
- הפרעות אפקטיביות עמודים: 216-241
- סכיזופרניה עמודים: 169-207
- סמים ואלכוהול עמודים: 555-569

אפטר, הטב, ויצמן, טיאנו (1999) פסיכיאטריה של הילד והמתבגר, מהדורה שניה, הוצאה לאור: דיונון

- הפרק הנדרש לקורס: הפרעות אכילה עמודים: 305-317

היבטים סיעודיים בתחום בריאות הנפש ופסיכיאטריה

מרצה: נוגה ויזל שקד M.A R.N

הקורס יעסוק בתמורות שחלו בשנים האחרונות בטיפול בנפגעי הנפש. יושם דגש על מקומה של האחות בטיפול ובניהול הטיפול בהפרעות נפשיות וילמדו עקרונות של מניעה, אומדן, תכנון והתערבות בפרט ובמשפחה במצבים פסיכיאטריים שונים, על פני הרצף אשפוז קהילה. נעסוק בגישות טיפוליות נבחרות לטיפול בבעיות נפשיות ובמסגרת החוקית לטיפול בנפגעי נפש.

מטרות הקורס:

1. פיתוח תפיסת עולם כוללנית הנשענת על הבנה ביו פסיכו סוציאלית של הפרעות נפשיות ומתייחסת למכלול צרכיו של האדם הסובל מבעיות נפשיות
2. פיתוח עמדה אמפטית כלפי נפגעי הנפש
3. דיון במקומה של האחות כמנהלת הטיפול בחולה הסובל ממחלת נפש
4. חשיפה לגישות טיפוליות מקובלות
5. הקניית ידע בזיהוי אומדן וטיפול סיעודי במצבים פסיכיאטריים שונים ומצבי חירום בפסיכיאטריה.
6. הקניית ידע בנוגע לזכויות נפגעי הנפש ולהיבטים חוקיים בטיפול בנפגעי הנפש

תכני הקורס:

- מבוא- התפתחות הפסיכיאטריה והרפורמות במערך בריאות הנפש בארץ
- ריאיון מטופל הסובל ממחלת נפש - עקרונות, אומדן סטטוס מנטאלי
- מצבי חירום בפסיכיאטריה (delirium אובדנות, אלימות, מצבים מסכני-חיים נוספים)
- התמודדות עם מחלת נפש - סיפור אישי- מפגש עם מתמודדים עם מחלת נפש, סיפור ההתמודדות, שאלות ודיון.
- מקומה של האחות במתן טיפול פסיכופרמקולוגי, בטיפול בנזעי חשמל
- שיקום נפגעי נפש- באשפוז ובקהילה
- גישות נבחרות לטיפול בהפרעות נפשיות
- החוק לטיפול בחולי נפש ותקנותיו

רשימה ביבליוגרפית:

- אליצור, א. טיאנו, ש. מוניץ, ח. ונוימן, מ. (2010) פרקים נבחרים בפסיכיאטריה. מהדורה חמישית, עורך, חנן מוניץ. תל אביב: פפירוס.
- פרק 3: מושג הנורמה בפסיכיאטריה, עמ' 87-90
- פרק 4: פסיכופתולוגיה, עמ' 93-109
- פרק 5: הבדיקה הפסיכיאטרית של החולה ומשפחתו, עמ' 111-130
- פרק 6: סיווג המחלות בפסיכיאטריה ועקרונותיו, עמ' 133-142
- פרק 7: תסמונות פסיכואורגניות, עמ' 147-155
- פרק 22: מצבי חירום בפסיכיאטריה, עמ' 449-458
- פרק 26: הטיפולים הביולוגיים בפסיכיאטריה, עמ' 587-610
- פרק 33: היבטים משפטיים של הטיפול בחולי הנפש, עמ' 721-729
- שצמן ח. וכץ ג. (1999). סייעוד חולה הנפש. דיונון: אוניברסיטת תל אביב. עמ' 33-55,
- עמ' 92-152, עמ' 184-197, עמ' 201-257, עמ' 279-301

ספרות מומלצת:

1. גופמן, א. (תרגום 2006) על מאפייני המוסדות הטוטליים. עריכה מדעית: אורי רם. תל אביב: רסלינג.
2. גאינג, ר.ד (תרגום, תשל"ח 1977). האני החצוי. תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
3. פוקו, מ. (1986) תולדות השיגעון בעידן התבונה. ירושלים: כתר.
4. קייסמנט, פ (1988) ללמוד מן המטופל. דביר

ספרות חובה- מינהל הסייעוד

- חוק לטיפול בחולה נפש, התשנ"א – 1991
תקנות טיפול בחולי נפש, התשנ"ב – 1992
חוק שיקום נכי נפש בקהילה, התש"ס-2000

Townsend, M.C. (2020). Psychiatric Mental Health Nursing: Concepts of Care in Evidence Based Practice (10th ed.) Philadelphia; Davis Co.